Bureau Viridis
Onderzoeksbureau voor natuur en landschap

QUICKSCAN
KONINGSHORST HOEVELAKEN

In opdracht van: H.O.P. I BV

Bureau Viridis
Onderzoeksbureau voor natuur en landschap

M. Feenstra & J. Maassen

Quickscan Koningshorst Hoevelaken

In opdracht van: H.O.P. I BV, maart 2012

© 2012 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
T 0345 753 275
info@bureau-viridis.nl
www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 BO1
Triodos Bank 19 84 48 600

Tekst en samenstelling:	M. Feenstra & J. Maassen
Foto's in rapport:	J. Maassen
Foto voorblad:	J. Maassen
Projectnummer:	2012-27
Wijze van citeren:	M. Feenstra & J. Maassen, 2012. Quickscan Koningshorst Hoevelaken. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg.
In opdracht van:	H.O.P. I B.V
Contactpersoon:	Dhr. T. van de Boom
Status:	Concept 27-03-2012
Ondertekening:	Th. de Jong
Paraaf:	

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Inhoud

1 Inleiding 1

1.1 Aanleiding en context 1
1.2 Vraagstelling 1

2 Gebiedsbeschrijving 2

2.1 Beschrijving plangebied 2
2.2 Vergunningen en ontheffingen 5

3 Wettelijke bescherming van soorten 6

3.1 Algemeen 6
3.2 Vogellijst 6

4 Methode 9

4.1 Quickscan 9
4.2 Bronnenonderzoek 9
4.3 Veldonderzoek 9

5 Resultaten 11

5.1 Vaatplanten 11
5.2 Broedvogels 11
5.3 Zoogdieren 11
5.4 Reptielen en amfibieën 12
5.5 Vissen 12
5.6 Ongewervelden 12
5.7 Conclusie 12

6 Effecten op strikt beschermde soorten 13

6.1 Broedvogels 13
6.2 Vleermuizen 13
6.3 Overige soorten 13
6.4 Conclusie 13

7 Ontheffingsaanvraag 15

7.1 Mogelijkheden 15
7.2 Conclusie 15

8 Mitigerende maatregelen 17

8.1 Huismus 17
8.2 Overige broedvogels 17
8.3 Vleermuizen 17

9 Eindconclusie en aanbevelingen 19

10 Literatuur 21

Bijlage 1: Mogelijkheden voor vogels en vleermuizen bij nieuwbouw 23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

H.O.P. I BV is voornemens om de locatie Koninginneweg-Horstweg te Hoevelaken te ontwikkelen tot een woningbouwlocatie. Zij heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis verzocht een quickscan uit te voeren in het kader van de Flora- en faunawet.

1.2 Vraagstelling

De uitvoering van de plannen kan gevolgen hebben voor de ter plaatse voorkomende (beschermde) flora en fauna. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet wil H.O.P. I BV antwoord op de volgende vragen:

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig of te verwachten?
- Is het uitvoeren van een vervolgonderzoek naar de aanwezige flora en fauna noodzakelijk?
- Is het noodzakelijk om een ontheffingsaanvraag voor de Flora- en faunawet in te dienen?

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit de percelen aan de Horstweg 11a, 13 en 15 en de Koninginneweg 101 en 103 te Hoevelaken. De locatie is het terrein waarop momenteel een bouwmarkt (Doeland) en een dierenspeciaalzaak (Pets Place) zijn gevestigd. Op het terrein staan ook enkele vervallen schuren aan Horstweg. Daarnaast bestaat het plangebied uit een gemeentelijke groenstrook aan de Koninginneweg.

De opstallen worden gesloopt en op deze gronden wordt een woningbouwlocatie ontwikkeld. In figuur 1 wordt de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1 | Overzicht van het plangebied (Bron: Google Earth).

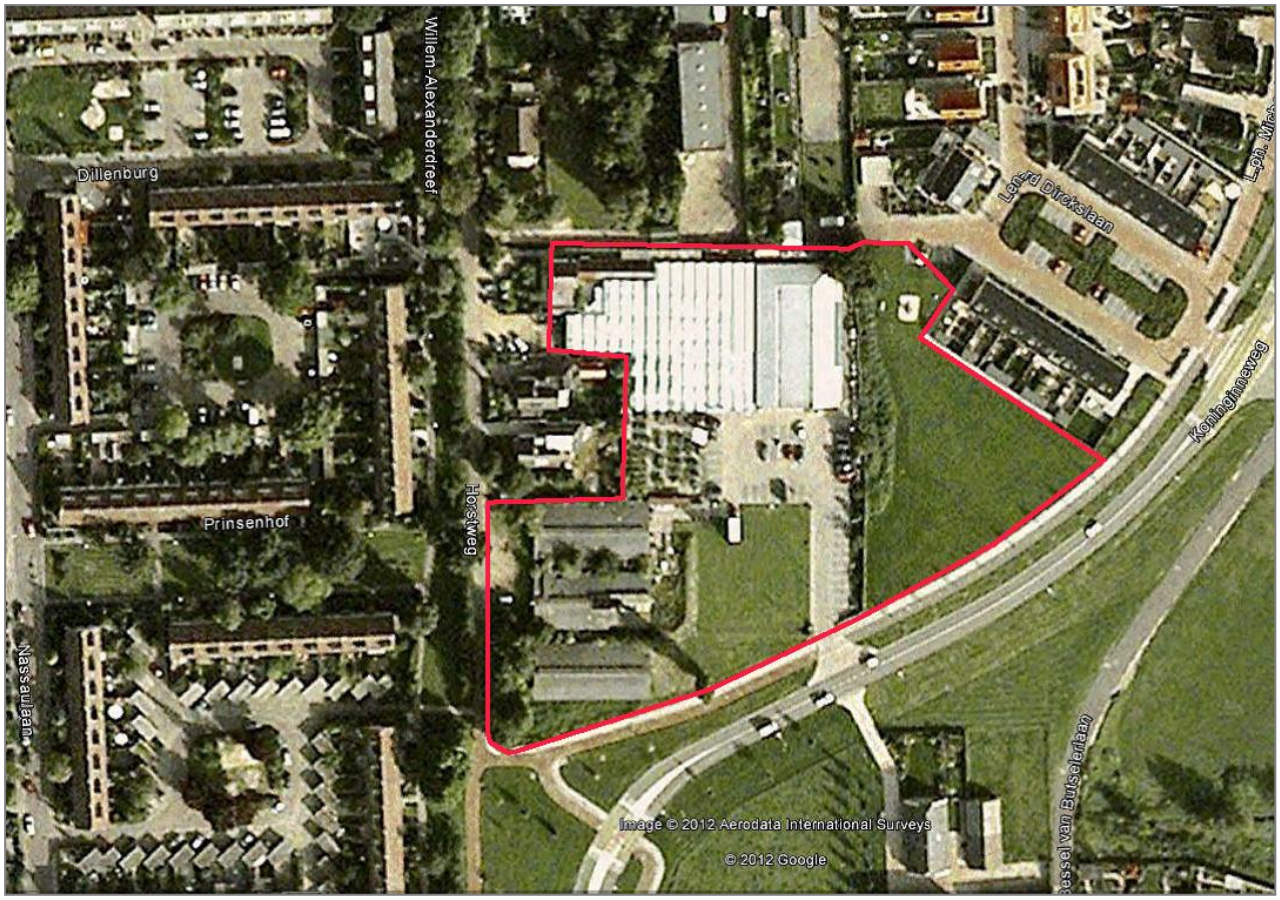

Begrenzing plangebied.

Hieronder volgt een meer gedetailleerde omschrijving van het plangebied.
Het plangebied bestaat uit een klein bedrijventerrein en aangrenzende openbare groenvoorzieningen. De bebouwing bestaat uit twee relatief moderne bedrijfsgebouwen en afgedankte agrarische bebouwing. Het pand van de bouwmarkt (foto 1) is twee verdiepingen hoog en geheel (dak en gevels) geconstrueerd van metalen golfplaten. De dierenspeciaalzaak betreft feitelijk een kassencomplex, waarvan de zijwanden deels uit metalen golfplaten bestaan en het dak geheel uit glas. De afgedankte agrarische bebouwing bestaat uit drie vervallen houten kippenschuren (foto's 2 en 3). Eén schuur is geheel ingestort. Een andere is als opslag in gebruik en volgestouwd met materialen en afval. De derde schuur is het meest intact en vrijwel leeg.
Daarnaast bestaat het plangebied uit een grote oppervlakte bestrating (parkeerterrein: foto 1) en een grote oppervlakte monotoon grasland, dat als gemeenteplantsoen wordt beheerd (foto 6). Het groen bestaat verder uit bosplantsoen, een coniferenhaag (niet op de luchtfoto), een bramenstruweel, een jonge houtsingel (gewone es, zomereik, ruwe berk, gewone vlier, hazelaar) en vier volgroeide bomen. De jonge houtsingel bevindt zich aan de zuidwestzijde van het plangebied aan de Horstweg (foto 4). De vier volgroeide bomen staan verspreid over het plangebied. Het zijn twee Italiaanse populieren (foto 5), een zomereik en een plataan (foto 6). Eén populier verkeert in een verregaande staat van afsterving en bevat veel losse schors. De plataan op het openbare grasveld aan de oostkant van het bedrijventerrein is daar blijkbaar onlangs naar toe verplaatst, daar de meer dan 30 jaar oude boom nog niet op de veel recentere luchtfoto's te zien is. Tenslotte zijn rond de kippenschuren hoge ruigtebegroeiingen aanwezig.

1
DOELAND

2

3

4

5

6

2.2 Vergunningen en ontheffingen

Om te bepalen welke natuurwetgeving relevant is bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen is de ligging van het plangebied ten opzichte van (beschermde) natuurgebieden van belang.
Het plangebied ligt op een afstand van ruim 5 km van het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied Arkemheen. Gezien de afstand tot het Natura2000-gebied en de aard van de ingrepen is het uitgesloten dat er negatieve effecten op het Natura2000-gebied optreden. Het is daarom niet noodzakelijk een toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet uit te voeren. Zoals in figuur 2 weergegeven, ligt het plangebied ook buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) op een afstand van circa 1 km. Wanneer de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS worden aangetast door ontwikkelingen is het noodzakelijk een Nee, tenzij-toets uit te voeren. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS en de aard van de ingrepen is het niet noodzakelijk een Nee, tenzij-toets uit te voeren.

Mogelijk komen in het kader van de Flora- en faunawet beschermde soorten flora en fauna voor in het plangebied. De quickscan is uitgevoerd om deze soorten in kaart te brengen dan wel om te beoordelen of voor strikt beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn.

Figuur 2 | Ligging van beschermde gebieden t.o.v. het plangebied (Bron: Kaartmachine Ministerie van EL&I).

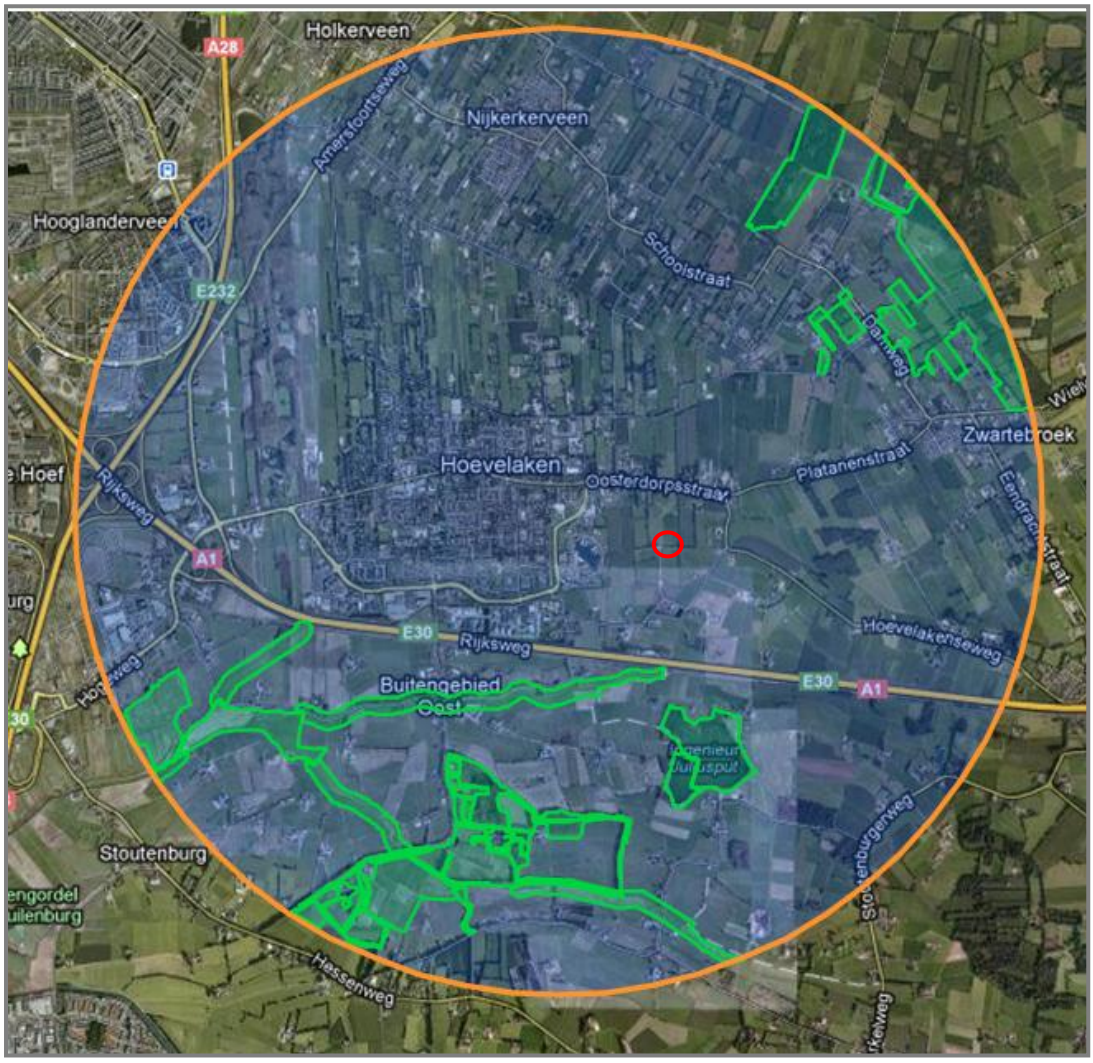

Globale ligging plangebied.
Begrenzing EHS.

3 Wettelijke bescherming van soorten

3.1 Algemeen

De Flora- en faunawet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangewezen beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Bovendien is een aantal planten- en diersoorten aangewezen als zijnde beschermde soorten. De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

Op 21 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur betreffende artikel 75 van de FF-wet van kracht geworden. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht, waarbij de volgende groepen worden onderscheiden:

Tabel 1: Algemene soorten
Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling wordt verleend. Er behoeft geen ontheffing van Art. 75 van de FF-wet te worden aangevraagd. Wel is op de ingrepen de zorgplicht van toepassing. De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving.

Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten
Voor deze soorten geldt dat bij ruimtelijke activiteiten geen ontheffing Art. 75 van de FF-wet behoeft te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zolang een dergelijke gedragscode nog niet is geformuleerd zijn ruimtelijke activiteiten met betrekking tot deze soorten wel ontheffingsplichtig.

Tabel 3: Streng beschermde soorten.
Dit zijn soorten die vermeld staan in bijlagen van de Habitatrichtlijn, alle vogelsoorten en enkele op de Rode Lijsten vermelde soorten. Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing aangevraagd moet worden van Art. 75 van de FF-wet. Deze ontheffing zal getoetst worden aan drie criteria:

- Is er sprake van een in bij de wet genoemd belang;
- Is er een alternatief, zo ja, dan geldt dat het alternatief uitgevoerd dient te worden. Zo nee, dan wordt de ingreep aan de wet getoetst;
- De geplande ingreep doet geen afbreuk aan de duurzame staat van instandhouding van de soort

In deze quickscan wordt enkel ingegaan op tabel 2 en 3 soorten. Deze soorten worden in de rapportage samengavat als strikt beschermde soorten om de leesbaarheid van het rapport te bevorderen.

3.2 Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn strikt beschermd in het kader van de FF-wet. Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels beschermd. De FF-wet kent geen standaard periode voor het broedseizoen. In 2009 is de lijst aangepast met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd. De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven (zie kader).

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de FF-wet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil, huismus).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd, ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

4 Methode

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden heeft allereerst een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarna het plangebied door middel van een veldinventarisatie is onderzocht. Deze onderzoeken samen vormen de quickscan.

4.1 Quickscan

De ecologische waarde van het plangebied is middels een quickscan in beeld gebracht. Planten en dieren worden normaliter op een aantal momenten in het jaar onderzocht. Veel soorten, waaronder dagvlinders, libellen en sprinkhanen zijn fysiek niet steeds als volwassen dier aanwezig waardoor ze niet het hele jaar door onderzocht kunnen worden. Kleine zoogdieren zijn door de winterse omstandigheden in aantal gedecimeerd zodat vangstresultaten in het voorjaar geen goed beeld van de aanwezige soorten en aantallen geven. In de wintermaanden zijn vleermuizen in winterrust en kan geen vleermuisonderzoek uitgevoerd worden. Indien een dergelijk uitgebreid onderzoek niet mogelijk is, of indien eerst onderzocht moet worden of een uitgebreid onderzoek noodzakelijk is wordt gewoonlijk een voortoets of quickscan uitgevoerd.

4.2 Bronnenonderzoek

Het archief van Bureau Viridis is geraadpleegd en er is een literatuuronderzoek door middel van verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen verricht. Ook zijn enkele websites met verspreidingsgegevens geraadpleegd (zie literatuuropgave). Het bronnenonderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de aanwezigheid van strikt beschermde soorten zoals broedvogels met jaarrond beschermde nesten, grondgebonden zoogdieren en vleermuizen. Het bronnenonderzoek heeft aanwijzingen gegeven welke strikt beschermde soorten (mogelijk) in het plangebied kunnen worden aangetroffen.

4.3 Veldonderzoek

Bij het veldonderzoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en ‘expert judgement’ beoordeeld of in het plangebied (mogelijk) strikt beschermde soorten voorkomen. Daarnaast is beoordeeld of voor strikt beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn. Het hele plangebied is doorkruist, waarbij zowel de bebouwing als alle groenelementen onderzocht zijn. Het onderzoek richtte zich op de aanwezigheid van beschermde planten dieren. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 12 maart 2012.

5 Resultaten

Hierna worden de resultaten van het bronnenonderzoek en het veldbezoek besproken.

5.1 Vaatplanten

In het plangebied zijn geen strikt beschermde vaatplanten aangetroffen. Gelet op het sterk gecultiveerde karakter en het aanwezige biotoop worden hier geen strikt beschermde plantensoorten verwacht.

5.2 Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn huismussen in het plangebied waargenomen. Deze soort staat op de lijst van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd onder categorie 1 (zie kader hoofdstuk 3). Groepjes huismussen zijn vooral gezien in het hoge bramenstruweel langs de oostgrens van het bedrijventerrein. Opvallend is dat geen huismussen rond de kippenschuren zijn gezien, waar goede nestlocaties aanwezig lijken te zijn. Mogelijk andere geschikte nestlocaties voor huismussen zijn het afdak langs de oostgevel van de bouwmarkt en de dichte coniferenhaag. Met uitzondering van het genoemde afdak zijn de gebouwen van de bouwmarkt en de dierenspeciaalzaak ongeschikt voor (alle) broedvogels. Dit vanwege het materiaalgebruik (metaal en glas), de afwerking en het gebruik.
In de kippenschuren en onder het afdak zijn geen sporen of nesten van huismussen gevonden. Doordat het veldbezoek voor het eigenlijke broedseizoen heeft plaatsgevonden en doordat niet alle potentiële nestplaatsen goed te overzien waren, kon de afwezigheid van vaste verblijfplaatsen van huismussen niet volledig worden uitgesloten.
In de omgeving van het plangebied kan de strikt beschermde steenuil verwacht worden (Waarneming.nl). Vooral de zuidelijke houten schuur lijkt geschikt als verblijfplaats voor steenuilen. Deze is nauwkeurig op verblijfssporen onderzocht, zoals mest en braakballen. Deze zijn niet aangetroffen. Geconcludeerd wordt dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil in het plangebied aanwezig zijn.
Voor de strikt beschermde gierzwaluw zijn alle aanwezige gebouwen binnen het plangebied ongeschikt als vaste verblijfplaats.

Andere jaarrond beschermde nesten van bijvoorbeeld buizerd of boomvalk ontbreken.
Het is aannemelijk dat in het plangebied wel enkele soorten broedvogels tot broeden komen, waarvan het nest alleen tijdens de broedperiode beschermd is. Met name de aanwezige bomen en struiken en de kippenschuren zijn daarvoor geschikte plaatsen. In de solitaire Italiaanse populier aan de Koninginneweg is bijvoorbeeld een nieuw houtduivennest aangetroffen.

5.3 Zoogdieren

➢ *Vleermuizen*

Tijdens het veldbezoek is onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen of -sporen van vleermuizen en is de geschiktheid van de bebouwing voor vleermuizen beoordeeld. De in gebruik zijnde bedrijfsbebouwing (bouwmarkt en dierenspeciaalzaak) zijn als ongeschikt beoordeeld voor vleermuizen. De redenen daarvoor zijn de gebruikte gladde materialen (metaal en glas) waarop de vleermuizen zich niet vast kunnen houden, de afwerking en het gebruik.
De kippenschuren zijn als matig geschikt beoordeeld als zomerverblijfplaats en ongeschikt als winterverblijfplaats. Hierbij zijn de volgende punten in aanmerking genomen:

- De dubbele wanden en de ruimte tussen de golfplaten dakbekleding en de isolatieplafonds bieden in principe geschikte zomerverblijfsmogelijkheden;
- Er zijn nokpannen aanwezig die beperkte zomerverblijfsmogelijkheden bieden;
- De binnenruimten bevatten donkere en ongestoord plekken om als zomerverblijfplaatsen te dienen. Er is veel materiaal aanwezig waarachter beschutting kan worden gevonden en er zijn goede toegangsmogelijkheden;

– De directe omgeving van het plangebied is geschikt als foerageergebied. Het plangebied is door groenstructuren verbonden met de omgeving.

Als negatief wordt beoordeeld:
– De schuren zijn van hout en ’s winters onverwarmd, waardoor ze te koud zijn als winterverblijfplaats voor vleermuizen.
– De onvoldoende hoogte van de bebouwing, waardoor vleermuizen binnen bereik van predatoren (ratten, marterachtigen) komen

Holle bomen die als verblijfplaats voor vleermuizen dienst kunnen doen, zijn in het plangebied niet aanwezig. De solitaire Italiaanse populier aan de Koninginneweg takelt af en heeft loshangende schors aan de stam. Loshangende schors wordt soms door vleermuizen als verblijfplaats benut. Echter de locatie is verlicht, te open (gazon) en door de vele zijtakken ontbreekt een goede aanvliegroute. Geconcludeerd wordt dat deze boom ongeschikt is als vaste verblijfplaats.
Binnen het plangebied liggen geen essentiële vliegroutes. Als foerageergebied voor vleermuizen heeft het plangebied hoogstens een marginale betekenis, door het kleine oppervlak en het sterk gecultiveerde karakter van het meeste groen.

➢ *Grondgebonden zoogdieren*
De enige soort waarvoor het plangebied in principe geschikt is, is de steenmarter. De soort is in de provincie Utrecht echter (nog) verre van algemeen. Waarnemingen zijn bekend uit Amersfoort en Leusden (www.desteenmarter.nl). Aanwijzingen voor het voorkomen in Hoevelaken zijn niet gevonden. In het plangebied, in het bijzonder in de kippenschuren, is nauwkeurig gezocht naar verblijfssporen van deze soort. Deze zijn ondanks dat deze goed waarneembaar zijn, niet waargenomen. Geconcludeerd wordt dat de steenmarter in het plangebied niet voorkomt.

5.4 Reptielen en amfibieën
Gelet op ligging, de aanwezige habitat en verspreidingsgegevens worden strikt beschermde reptielen en amfibieën in het plangebied niet verwacht.

5.5 Vissen
Er is geen oppervlaktewater in het plangebied aanwezig, waardoor het voorkomen van strikt beschermde vissoorten uitgesloten is.

5.6 Ongewervelden
In het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied voor strikt beschermde ongewervelde soorten (weekdieren, libellen, vlinders, kevers e.d.). Deze zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

5.7 Conclusie
- In het plangebied zijn huismussen aangetroffen. De aanwezigheid van nesten kon tijdens de quickscan niet volledig uitgesloten worden.
- Er zijn geen jaarrond beschermde nesten of vaste verblijfplaatsen van vogels als buizerd of steenuil aanwezig.
- Het is aannemelijk dat in het plangebied wel enkele vogelsoorten broeden waarvan het nest alleen tijdens de broedperiode beschermd is. Tijdens de quickscan is bijvoorbeeld een nieuw houtduivennest gevonden;
- Als vaste zomerverblijfplaats voor vleermuizen zijn alleen de kippenschuren mogelijk geschikt. De aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen kon tijdens de quickacan niet volledig uitgesloten worden.
- Vaste winterverblijfplaatsen van vleermuizen worden in het plangebied niet verwacht;
- Essentiële vliegroutes voor vleermuizen komen in het plangebied niet voor;
- Het plangebied vervult ten hoogste een marginale functie als foerageergebied voor vleermuizen;
- Het voorkomen van steenmarter in het plangebied is door het onderzoek voldoende uitgesloten;
- Overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren komen in het plangebied niet voor;
- Strikt beschermde plantensoorten, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden zijn in het plangebied niet aangetroffen en worden niet verwacht.

6 Effecten op strikt beschermde soorten

6.1 Broedvogels

Tijdens de quickscan is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen niet volledig uitgesloten. Deze verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd. Daarnaast komen er in het plangebied vogels tot broeden waarvan het nest alleen tijdens het broedseizoen beschermd is. Hieronder worden de mogelijke effecten van de plannen op deze soorten benoemd.

Indien vaste verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen aanwezig zijn, zullen deze verloren gaan, doordat de bebouwing wordt afgebroken en de coniferenrij (mogelijke broedplaats voor huismus) verwijderd wordt. Er is dan sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Mitigerende maatregelen zijn dan nodig.

Bij uitvoering van de plannen kunnen negatieve effecten optreden op vogelsoorten waarvan de nesten gedurende de broedperiode beschermd zijn. Het gaat daarbij om vernieling van nesten die op dat moment in gebruik zijn. Dit kan optreden bij de afbraak van de kippenschuren en bij het verwijderen van bomen, struiken en andere vegetaties. Er is dan sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Mitigerende maatregelen zijn nodig.

6.2 Vleermuizen

De kippenschuren zijn (matig) geschikt als zomerverblijfplaats voor vleermuizen. Of er daadwerkelijk zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn kon tijdens de quickscan niet volledig worden vastgesteld. Daardoor is het op dit moment niet mogelijk om aan te geven of de plannen effect hebben op zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. Nader onderzoek wordt aanbevolen.

Negatieve effecten op winterverblijfplaatsen zijn uitgesloten, omdat in het plangebied geen geschikte winterverblijfplaatsen aanwezig zijn. Daarnaast is als gevolg van de plannen ook geen sprake van aantasting van foerageergebied van vleermuizen. De functie van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen is daarvoor te marginaal door de geringe omvang en zeer matige kwaliteit (veel gazon, vooral jonge bomen, sterk gecultiveerd karakter, verlicht).

6.3 Overige soorten

In deze paragraaf zijn omwille van de leesbaarheid de volgende soortgroepen samen genomen: vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden.

In het plangebied zijn van geen van deze soortgroepen strikt beschermde soorten aangetroffen en deze worden ook niet verwacht. Deze soorten ondervinden dan ook geen negatieve effecten van de voorgenomen ingrepen.

6.4 Conclusie

- Negatieve effecten op huismus, waarvan het nest jaarrond beschermd is, zijn niet volledig uitgesloten.
- Negatieve effecten op broedvogelsoorten waarvan het nest alleen tijdens de broedperiode beschermd is, zijn niet uitgesloten. Mitigerende maatregelen zijn nodig;
- Negatieve effecten op zomerverblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet volledig uitgesloten.
- Negatieve effecten op winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn uitgesloten;
- Negatieve effecten op andere strikt beschermde soorten is uitgesloten; deze komen niet voor.

7 Ontheffingsaanvraag

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat huismus en vleermuizen tijdens het broedseizoen mogelijk negatieve effecten van de sloop kunnen ondervinden.

7.1 Mogelijkheden

Er zijn twee manieren om met de aanwezigheid van beschermde soorten om te gaan:

1. Er wordt bij het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) een ontheffing aangevraagd voor het overtreden van de Flora- en faunawet. Het is echter niet aannemelijk dat deze ontheffing wordt verleend zonder dat er maatregelen voor de soorten worden genomen. Voor broedvogels geldt dat er geen ontheffing aangevraagd kan worden, broedvogels mogen nooit verstoord worden.

2. Door het nemen van maatregelen wordt voorkomen dat de FF-wet wordt overtreden. Het aanvragen van een ontheffing is dan niet nodig. Bij maatregelen moet gedacht worden aan zogenaamde mitigerende maatregelen.

Door het uitvoeren van de juiste mitigerende maatregelen is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet nodig. In het volgende hoofdstuk worden de te nemen mitigerende maatregelen beschreven om een eventuele overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien het niet mogelijk is om de genoemde mitigerende maatregelen te nemen is het noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen.

7.2 Conclusie

- Indien er in het plangebied vaste verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen voorkomen, is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren om een overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels te voorkomen;
- Indien het niet mogelijk is om de mitigatie uit te voeren is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen van de Flora- en faunawet.

8 Mitigerende maatregelen

Door het nemen van de mitigerende maatregelen wordt overtreding van de Flora- en faunwet voorkomen. Indien deze maatregelen niet worden uitgevoerd dient een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden.

8.1 Huismus

Mitigerende maatregelen voor huismussen zijn de volgende:

- De sloop wordt buiten de reguliere broedperiode, 15 maart tot 15 juli, uitgevoerd.
- Ter compensatie van een eventueel verlies aan nestplaatsen worden bij de toekomstige nieuwbouw vogelvides (kunstmatige nestgelegenheid) aangebracht.

8.2 Overige broedvogels

Voor de overige broedvogels bestaan de mitigerende maatregelen uit:

- De sloop van de gebouwen en de verwijdering van bomen en struiken vindt plaats buiten de reguliere broedperiode, 15 maart – 15 juli.
- Voorafgaande aan de eigenlijke sloop worden eventuele geschikte nestplaatsen, buiten het broedseizoen, ongeschikt gemaakt. Hiertoe worden de bomen gekapt en de struiken verwijderd.

Indien de maatregelen toch in het broedseizoen moeten worden uitgevoerd dienen de nesten voorafgaande aan de werkzaamheden opgespoord te worden door een ter zake deskundige. De nesten worden gemarkeerd en tijdens de bouw ontzien.

8.3 Vleermuizen

Voor de groep van vleermuizen bestaan de mitigerende maatregelen (indien zomerverblijven aanwezig zijn) uit:

- De sloop wordt buiten de kwetsbare periode van vleermuizen in zomerkolonies 15 april – 15 augustus uitgevoerd.
- In de nieuwbouw of aan te handhaven bebouwing en bomen worden speciale vleermuiskasten aangebracht.

9 Eindconclusie en aanbevelingen

Bij deze quickscan is vastgesteld dat zich in het plangebied mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen bevinden. Indien deze aanwezig zijn ondervinden ze nadelige effecten van de sloop.

- Een vervolgonderzoek is nodig om definitief vast te stellen of dergelijke verblijfplaatsen daadwerkelijk aanwezig zijn.
- Het onderzoek dient gericht te zijn op de kippenschuren, het afdak langs de oostgevel van de bouwmarkt en de dichte coniferenhaag.
- De beste periode om het vervolgonderzoek uit te voeren is de periode april – mei (huismussen) en juni (vleermuizen).
- Indien blijkt dat in het plangebied vaste verblijfplaatsen van huismus of vleermuizen voorkomen, is het uitvoeren van mitigerende maatregelen noodzakelijk.
- In het plangebied kunnen vogelnesten in gebruik zijn. Deze moeten worden ontzien, bijvoorbeeld door buiten het broedseizoen te werken;
- Effecten op andere strikt beschermde soorten worden niet verwacht.

10 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009.
De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Hustings, F. & Vergeer, J., 2002.
Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000 Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens H., Mostert K. & Bongers, W. 1997.
Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV uitgeverij, Utrecht.

Websites:

www.desteenmarter.nl
www.rijksoverheid.nl
www.vleermuisnet.nl
www.waarneming.nl.
www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Mogelijkheden voor vogels en vleermuizen bij nieuwbouw

Bij herbouw en nieuwbouw kunnen maatregelen genomen worden om de gebouwen aantrekkelijker te maken voor vogels.

Gierzwaluwen
Voor gierzwaluwen zijn er diverse nestmogelijkheden in de handel. Voor gebouwen met dakpannen kunnen speciale gierzwaluwpannen met invliegopening gebruikt worden. Het dak moet vanwege het gevaar van oververhitting wel naar het noorden of oosten gericht zijn en het liefst steiler zijn dan 45°.
Bij nieuwbouw met platte daken kunnen gierzwaluwkasten gebruikt worden die aan de gevel worden gehangen of worden ingemetseld. Er zijn onder andere neststenen van houtbeton beschikbaar. Aangezien gierzwaluwen koloniebroeders zijn dienen meerdere stenen of pannen bij elkaar geplaatst te worden met voldoende tussenruimte.

Bronnen:
www.gierzwaluw.com
www.gierzwaluwbescherming.nl
www.reszto.nl
www.vivara.nl
www.noord.amsterdam.nl/9993/Holenbroeders (voorbeeldenboekje)

Huismussen
Ook voor huismussen kan nestgelegenheid aangebracht worden. Bij daken met dakpannen kan bijvoorbeeld aan de dakvoet de “Vogelvide”® worden ingebouwd om een kolonie te huisvesten. Deze kast met twee openingen per meter kan over de gehele breedte van het dak worden aangebracht. Er zijn ook koloniekasten beschikbaar die ingemetseld kunnen worden in een nieuwe muur.

Bronnen:
www.vogelbescherming.nl (zoekterm vogelvide)
www.waveka.nl
www.noord.amsterdam.nl/9993/Holenbroeders (voorbeeldenboekje)

De gierzwaluwenkast “Artidomus” wordt ingemetseld. Foto’s: Reszto.

➢ *Vleermuizen*

Om gebouwen voor vleermuizen aantrekkelijk te maken is het vooral van belang dat spouwmuren beschikbaar zijn. Dat kan bijvoorbeeld door het open houden van stootvoegen.

Ook kunnen vleermuiskasten ingebouwd worden. Tot nu toe maken alleen gewone dwergvleermuizen hiervan gebruik en als winterverblijfplaats en voor kraamkolonies zijn ze niet of nauwelijks geschikt. Er komen echter steeds meer interessante inbouwvoorzieningen op de markt (med. E. Korsten). Als besloten wordt tot het plaatsen van kasten is het verstandig deskundig advies in te winnen voor de betreffende situatie. Ook kan eventueel een kast aan de buitenkant van een gebouw geplaatst worden. Op de foto staat een externe kast aan een gebouw in Tilburg waar een kraamkolonie van gewone dwergvleermuizen gebruik van maakt. In plaats van een externe kast kan echter beter een ingebouwde vleermuisvoorziening aangebracht worden.

Bronnen:
www.vleermuis.net.
www.vleermuizenindestad.nl
www.natuurbericht.nl

Externe vleermuiskast aan een gebouw in Tilburg. In 2009 werden hier ruim 250 uitvliegende gewone dwergvleermuizen geteld. Als kasten kunnen worden ingebouwd verdient dat echter sterk de voorkeur. Foto: Erik Korsten.